



HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsenheten
Mattias Schulstad

DATUM
2016-09-01

DIARIENUMMER
20160278

ERT DATUM
2016-07-04

ER REFERENS
Ju2016/04575/EMA

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Europaparlamentets och Rådets förslag till nytt direktiv för blåkort 2016/378 final

Bakgrund

Rådets direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (blåkortsdirektivet) trädde i kraft i Sverige 1 augusti 2013. Sedan implementeringen har direktivet inte fått något genomslag i Sverige och endast fyra stycken blåkort har utfärdats av Migrationsverket. Att blåkortet inte varit ett attraktivt alternativ för att få arbetstillstånd i Sverige kan bland annat förklaras av att reglerna för arbetskraftsinvandring varit väldigt generösa sedan 2008.

De generösa reglerna för arbetskraftsinvandrare från tredjeland gör det lättare att få arbetstillstånd med det svenska systemet i jämförelse med EUs blåkortssystem. Idag gäller följande regler för en individ som ansöker om ett blåkort:

- Ett giltigt pass
- En högskoleutbildning motsvarande 180 högskolepoäng eller fem års relevant yrkeserfarenhet
- Tecknat eller ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige
- Ett anställningskontrakt eller anställningserbjudande om en högkvalificerad anställning i minst ett år
- Minst en och en halv gång svensk genomsnittslön (för 2015 ligger löneträskeln på 47 100 kronor per månad)

Inom EUs övriga medlemsländer är reglerna för arbetskraftsinvandrare från tredjeland striktare än i Sverige och kommissionens ambition var att ett införande av blåkort skulle attrahera högkvalificerad arbetskraft till Europa.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Men enligt Kommissionen har blåkortsdirektivet inte givit förväntat resultat; medlemsstaterna attraherar inte högkvalificerad arbetskraft i den omfattning som krävs för att Europa ska bibehålla sin konkurrenskraft samt lösa den arbetskraftsbrist som råder inom vissa sektorer.

I förslaget 2016/0176 analyseras inte orsakerna till den låga andelen ansökningar av blåkort, men Kommissionen drar slutsatsen att det nuvarande systemet är för restriktivt och därför inte attraktivt nog för den globala kvalificerade arbetskraften.

De föreslagna förändringarna sänker således kraven på utfärdandet av blåkort och Kommissionen räknar med att minst 32 484 och högst 137 690 blåkort kommer utfärdas årligen för högkompetenta arbetstagare med det nya regelsystemet som bland annat innebär följande förändringar:

- Ersätta kravet på högkvalificerad arbetskraft med högkompetent arbetskraft
- Bredda kriterierna och därmed möjliggöra för ett större antal individer kan beviljas blåkort. Detta innefattar bland annat studenter från universitet och högskola som studerat i Europa. Medlemsstaterna kan inte heller avslå en blåkortsansökan, med undantag för allvarliga störningar, om det råder arbetslöshet inom den bransch som blåkortsinnehavaren söker arbete i.
- Den tidigare löneträskeln på 1,5 gånger medellönen tas bort som krav för att blåkort ska utfärdas. Den nya löneträskeln, som åter definieras av EU, är att lönen ska vara mellan 1 och 1,4 gånger medellönen i det land som arbetskraftsmigranten får blåkort i. För studenter och arbetssökande till bristyrken, som söker blåkort, skall dock en inkomst på 0,8 gånger medellönen gälla under en period om max 24 månader. Om perioden avbryts kan ytterligare 24 månader med en lön på 0,8 gånger medellönen i medlemsstaten där blåkortet utfärdas. Lönen ska baseras på beräkningar från EUROSTAT.
- Samtliga blåkortsinnehavare åtnjuter rätten att starta och driva eget företag under den tidsperiod som blåkortet gäller.
- Det reviderade blåkortsdirektivet skall ersätta nationella system för arbetskraftsinvandrare från tredje land. Möjligheten till parallella nationella system kommer tas bort.

LOs synpunkter

1. LO kan inte acceptera att kommissionens förslag avser att fastställa vilka lönenivåer som skall gälla för arbetskraft med blåkort. Lön och lönebestämmelser är medlemsstaternas exklusiva kompetens. Av Lissabonfördraget (artikel 153.5) framgår att *löneförhållanden, föreningsrätt, strejkrätt eller rätt till lockout* faller utanför EUs kompetens. Förslaget riskerar bidra till att underminera den kollektiva självregleringen av arbetsmarknaden. LO kan inte acceptera att löner regleras på europeisk nivå. LO avstyrker därmed förslaget i de delar som anger vilken lägsta lön som ska gälla för arbetstagare som är verksamma i Sverige.
2. Förslaget respekterar inte de grundläggande principerna för den svenska partsmodellen, där parterna bestämmer vilka villkor som ska gälla på arbetsmarknaden. LO kan acceptera att det i samordning med svenska staten fastställs krav på lönenivåer för arbete som utförs i Sverige vid användande av blåkort. Men LO kan inte acceptera att lönebegrepp eller nivåer fastställs på europeisk nivå.

Av subsidiaritetsprincipen följer att EU på områden där man inte har exklusiv befogenhet ska vidta åtgärder endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna.

Idag har Sverige ett relativt väl fungerande och generöst system för arbetskraftsinvandring med ett regelverk som kontinuerligt utvecklas för att stävja missbruk och utnyttjande av arbetskraftsinvandrare. Det nya blåkortsdirektivet riskerar och försvåra det fortsatta arbetet för både arbetsmarknadens parter, myndigheter och verk i det fortsatta arbetet att utveckla ett rättssäkert och transparent system för arbetskraftsinvandring från tredje land. Systemet för blåkort ska inte ersätta de svenska reglerna för arbetskraftsinvandring från tredje land. LO avstyrker förslaget eftersom det innebär ytterligare steg mot en överstatlig regelharmonisering och minskat nationellt handlingsutrymme.

3. Kommissionens förslag till nytt blåkortsdirektiv försämrar den tydlighet som finns idag. Att byta begrepp, från kvalificerad till kompetent skapar osäkerhet. Detta föranleder frågor som vem som är högkompetet enligt kommissionen och hur de särskiljer sig från någon som är högkvalificerad? Kvalifikationer har objektiva och mätbara kvaliteter.

Kvalifikationerna riktar sig mot specifika arbetsuppgifter och utbildningar. Kompetens å andra sidan saknar objektiv mätbarhet och bygger på subjektiv grund. Här behöver till exempel begreppet högre yrkeskompetens förtydligas. Kompetens riktar sig mot enskilda individer, men säger inget om arbetets innehåll. Med detta som bakgrund riskerar förslaget motverka sitt syfte i de delar som anger att lönetröskeln för bristyrken ska vara 80 procent av den inhemska genomsnittliga lönen. LO avstyrker därmed förslaget att blåkortet ska omfatta högkompetent arbetskraft.

Det blåkortsdirektiv som implementerades under 2013 hade en tydlighet och transparens som gav förutsägbarhet för både staten, arbetstagare och arbetsgivare. De krav som fanns på denna treenighet var väl avvägda och de som verkligen var högkvalificerade och var medborgare i ett land utanför EU kunde lätt få arbetstillstånd i Europa och därmed fylla upp för den medlemsstatens kompetensbrist.

Med det nya förslaget kommer fler blåkort beviljas samtidigt som det inte finns några förslag på hur blåkortsinnehavarens arbetsvillkor och levnadsvillkor ska kontrolleras. LO anser att Kommissionen måste tydliggöra hur tillsyn, kontroll och sanktionsbestämmelser ska fungera inom ramen för blåkortssystemet. LOs erfarenhet av migrantarbetare är att egenkontroll av sina arbetsvillkor inte är tillräckligt.

Med hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Mattias Schulstad